# GAZETA KRAKOWSKA

## Nro 74

Z Krakowa dnia 14 Wrzesnia 1823 Roku w Niedzielę.


*Z Warszawy d. 5 Września.*

W okolicach Klasztoru S. Krzyża w Obwodzie Opatowskim w lasach, w których tak długo ukrywaiący się włóczę,i, i złodzieie, za pomocą nadzwyczaynych środków w roku zeszłym w Grudniu wytępieni zostali, na nowo dostrzeżono dwie bandy złoczyńców, każdą z 5 osób złożoną, dopuszczaiące się kradzieży po wsiach i osadach i wznieciaiące obawę mieszkańców. W zamiarze położenia temu końca, urządzoną została obława ogólna w tamecznych lasach, o którey skutku doniesiemy.

W mieście Płocku oprócz dawniey rozpoczętych i kontynuiących się budowli, założono świeżo fundamenta do pięciu domów murowanych z piętrami.

W Mieście Łęczycy założony zostanie nowy plac na mustrę artylleryi tamże konsystuiącey.

Dla podróżnych nowa przybyła dogodność przez sprostowanie traktu Warszawskiego przez Wyszków do Ciechanowca w Rossyi. W następney iesieni przedsięwzięte zostanie wyrobienie tego traktu, który przy swey prostey linii stanie się okazałym.

*Z Petersburga d. 31 Lipca d. K.*
*(Z Kuryiera Litewskiego.)*

Ruski Inwalid z dnia 25 b. m. umieścił Naywyższy Reskrypt Jego Cesarskiey Mości do JW. Hrabiego Arakczejewa, w brzmieniu następuiącem:

*„Hrabio Alexy Andrzejowiczu!* Obywatele Gubernii Słobodzko-Ukraińskiey, zamierzywszy ufundować w Charkowie, approbowaną przeze Mnie, pod imieniem Kadeckiego Korpusu Charkowskiego, Szkołę Woyskową, dla sposobienia do służby 40 młodych szlachty synów ubogich rodziców, was obrała Naczelnym Zwierzchnikiem tey Szkoły. Z zadowolnieniem potwierdzaiąc wybor szlachty, poruczam wam, iako Naczelnemu Zwierzchnikowi Szkoły Woyskowey Charkowskiey, i iako starszemu Członkowi Rady Szkół Woyskowych, ułożyć szczegółowe urządzenie tey Szkoły, proiekt planu i wyrachowanie kosztów na wystawienie przyzwoitego dla niey domu, i ze wspólnym waszym, Cywilnego Gubernatora Słobodzko-Ukraińskiego i Marszałka Gubernialnego podpisem, przedstawić Mi do potwierdzenia.

Zostaie ku wam zawsze przychylny.

Na autentyku podpisano własną Je-

go Cesarskiey Mości ręką tak:

ALEXANDER.

Okrąg osad woyskowych 1go pułku karabinierów d. 8 Lipca 1823 roku.

---

*Naywyższy Reskrypt do Pana Gubernatora Cywilnego Słobodzko-Ukraińskiego.*

Szlachta powierzoney wam Gubernii, przez Marszałka Guberniialnego, Kwitkę, przedstawiła Mi swe przedsięwzięcie, zafundowania w Charkowie Szkoły Woyskowey, dla sposobienia do służby 40 młodych szlachty, synów ubogich rodziców, przeznaczywszy wnosić na to corocznie, wiecznemi czasy, w liczbie powinności ziemskich, po 10 kopieiek assygnacyiami z każdey duszy włościańskiey, pod sobą zapisaney, obieraiąc ten środek iedynie dla umiarkowania pomiędzy sobą, co ma kto wnosić, nie zaś wybierania tych pieniędzy z włościan swoich.

Przedsięwzięcie to Szlachty rozpatrywane było w Komitecie Ministrów, i Ja, potwierdziwszy ustanowienie Szkoły Woyskowey w Charkowie, pod imieniem Kadeckiego Korpusu Charkowskiego, oddałem, stósownie do życzenia Szlachty, Naczelną Zwierzchność tey Szkoły Jenerałowi artylleryi, Hrabi Arakczejewemu, i poleciłem mu ułożyć szczególne szkoły tey urządzenie, i wszystkie rozporządzenia względem iey zafundowania.

Wam rozkazuię:

1) Oświadczyć Obywatelom powierzoney wam Gubernii, iż ofiara ich za dobrą się przyymuie, iako nowy dowód patryiotyczny ich gorliwości o powszechne dobro, i oddać Marszałkowi Guberniialnemu Reskrypt tu załączony.

2) Wnoszenie summy przeznaczoney przez Szlachtę na zaprowadzenie i utrzymanie tey Szkoły, po zniesieniu się z Marszałkiem Guberniialnym, rozłożyć stósownie do życzenia Szlachty na osnowie następuiącey:

*a)* Summę, przypadaiącą za dwa pierwsze lata, 1820 i 1821, Szlachta powinna zebrać i wnieść na przedmiot iey przeznaczenia, w roku teraźnieyszym 1823

*b)* Summę, przypadaiącą za rok 1822 i 1823, wniosą w 1824 roku.

*c)* Summa, przypadaiąca za rok 1824 i 1825, wnosi się w roku 1825.

*d)* Zatem w 1825, i we wszystkich dalszych latach, Szlachta wnosi iuż w każdym roku tę tylko summę, która właściwie na ten rok przypadać będzie.

3) Ponieważ pobór na powinności ziemskie w roku teraźnieyszym został iuż rozłożony i zaczął się uskuteczniać, zatem czy nie byłoby dogodnie połączyć z nim teraz pobór summy, przypadaiącey na utrzymanie szkoły w pierwszych dwóch latach, przeto dogodnieysze rozrządzenie poboru tey summy w roku teraźnieyszym wkłada się na was, podług spólnego waszego porozumienia się z Marszałkiem Guberniialnym. Za dalsze zaś lata summa naznaczona powinna bydź zbierana, zgodnie z postanowieniem Szlachty, w liczbie powinności ziemskich.

4) Tym ze Szlachty, którzy zechcą zamiast corocznego poboru, wnieyść iednorazowie albo w pewnych dwóch lub trzech terminach kapitał, od któregoby prawne procenta odpowiadały corocznemu dziesięciu kopieiek poborowi, t. i. po dwa ruble z duszy, zostawuie się zupełna wolność i tacy wykreślaią się

z rozkładu poboru corocznego.

5) Zebrana tym sposobem summa i iednorazowe ofiary, dotąd uczynione i na przyszłość bydź mogące na ten pożyteczny zakład, wnosi się przez Marszałka Gubernialnego do Charkowskiey Izby Powszechney Opieki, i puszcza się przezeń w obrot dla pomnożenia się z procentów, na powszechnych, co do zabezpieczenia pożyczki, prawidłach.

6) Izba Powszechney Opieki summy tey, pod imieniem kapitału Charkowskiey Szkoły woyskowey, utrzymuie osobny rachunek, nie mieszaiąc iey z żadnemi innemi summami, w zawiadowaniu swem będącemi.

7) Izba Powszechney Opieki, używa tey summy szczególniey ku pomocy Szlachcie Gubernii Słobodzko-Ukraińskiey, opłatą prawnych procentów. Zresztą od woli każdego pożyczaiącego zależeć będzie, wnosić od pożyczki więcey, iak po 6, prawem ustanowionych procentów; wszelki z nich większy przychód ma się uważać iako ofiara iednorazowa na rzecz Szkoły.

8) Z pobieranych na kapitały Szkoły Woyskowey procentów, ieden procent zostawuie się na rzecz Izby Powszechney Opieki, dalsze zaś łączą się do kapitału Szkoły.

---

*Naywyższy Reskrypt do Pana Marszałka Gubernialnego Gubernii Słobodzko-Ukraińskiey Radcy Kollegialnego* Kwitki.

Potwierdziwszy założenie w Charkowie, pod imieniem Korpusu Kadeckiego, Szkoły Woyskowey, dla sposobienia 40 młodey szlachty, synów ubogich rodziców, na osnowie przedstawionego Mi od Szlachty przez was proiektu, poruczyłem, zgodnie z iey życzeniem, naczelną zwierzchność nad tą Szkołą i wszystkie rozrządzenia względem iey urządzenia, Jenerałowi artylleryi, Hrabi Arakczejewemu. Miło Mi iest, w zamiarze założenia tego pożytecznego zakładu i znakomitych dla niego ofiar, widzieć nowy dowód patryiotyczney gorliwości Obywateli pod przewodnictwem waszem, a w szczególności waszey, poruczam wam oświadczyć łaskę Moię i całemu Obywatelstwu stanu Szlacheckiego, przykładaiącemu się do tego dzieła.

Na autentyku podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką tak:

ALEXANDER.

Okrąg woyskowych osad
1go pułku karabinierów d.
8 Lipca 1823 roku.

---

Komitet Towarzystwa opieki więzień ogłosił w Gazecie Petersburgskiey, iż na wykup aresztantów za długi osadzonych, od dnia 1 Maia do 19 Czerwca, weszło z ofiar dobroczynnych 6595 rubli; z tych opłacono wierzycielom 6595 rubli, odstąpili zaś 7869 rubli 85 k.; trzymanych w więzieniu było 32 ludzi, a dług ich czynił 14,464 ruble 35 k.

*Z Perpignanu d. 31 Lipca.*

Zamek Hostalrich opuścili konstytucyioniści z zostawieniem swoich chorych.

Z Cerdagne nadeszła wczoray wiadomość, że konstytucyyni Jenerałowie Milans i Lobera znaydowoli się w Berga i Baga i zamiar mieli wtargnąć do Francuzkiey Cerdagne. Roialiści w Puicerda i Hiszpańskiey Cerdagne wysłali rzeczy swoie do Mont-Louis, a władze z Puycerda uiechały do Cabanasse poniżey Mont-

Louis; z tem wszystkiem woyska nasze trzymaią ciągle osadzoną Puycerdę, i zwykłe transporty do opasuiącego pusu Seo d'Urgel idą tamtędy. D. 1 zaprzestała ta twierdza strzelać do miasta, i dozwolono gubernatorowi nakupić cukru, kawy, i innych potrzeb dla swoich chorych; ale d. 13 rozpoczęto na nowo strzelanie, które odtąd trwa bez przerwy. 500 jeńców, których Milans z woyska wiary pod Calaf zabrał, posłanemi do Lerida zostali. *(Z Dziennika Konstytucyionista.)*

W nocy z d. 12 na 13 pokazała się w St. Felix de Quixol kupa zbroyna, która przy okrzyku: niech żyie konstytucyia! weszła do tego miasta. Dowodca iey okazawszy rozkaz Miny, udał się na ratusz, zabrał wszystkie papiery i zostawił odezwę; musiano mu złożyć potrzebne racyie i 80 piastrów. Kupa ta zabrała gońca, który biegł z Walencyi z listami na całą liniią, i d. 13 na dwóch statkach odpłynęła do Barcellony.

Osada Figueras zrobiła onegday wycieczkę, zabrała 4 woły i 40 ludzi z woyska wiary. Pułkownik 5go liniiowego pułku był przy tey okazyi raniony.

Cztery 12tofuntowe działa i 2 haubice, które d. 16 do Figueras posłane zostały, użyte będą przeciw działaiącemu w tyle woyska naszego nieprzyiacielowi.

*Od granic Hiszpańskich d. 25 Sierpnia.*

Pomimo, iż na wszystkich drzwiach w Barcelonie znaydować się ma napis: "Konstytucyia albo śmierć!" powtarzaią doniesienia, że Gubernator, Jenerał Rotten, nietylko z mieszkańcami, ale i zwładzami żyie w niezgodzie, i gdy Marszałek Moncey zamyśla przez kapitulacyią z Milansem i Lobera zakończyć w Katalonii woynę, przygotowuią mieszkańcy Barcelony, ieżeli przychodzącem ztamtąd doniesieniom wierzyć można, poddanie tey twierdzy. Pewną iest rzeczą, iż konstytucyyni alkadowie pragnęli porozumieć się z nami; ale Rotten kazał ich pochwycić i chciał na okręcie do Kartageny odesłać; ale nasze okręty ich uwolniły.

Z rozkazu Jenerała kapitana Katalonii, Barona Eroles, przedsięwzięte są na całym brzegu Katalonii ostrożności środki przeciw zarazie morowego powietrza, ponieważ dowiedziano się z listów, że do odnogi Spezzia przybył z Alexandry okręt, którego lud był tą chorobą zarażony.

— D. 26. —

Stan twierdz znayduiących się ieszcze w mocy konstytucyionistów pogorsza się codziennie. W Urgel, z którą twierdzą, iak słychać, układa się Marszałek Moncey, zabrakło drzewa i rozebrano iuż kilka domów, dla mienia przyczem gotować. — W Santonie wiadome są ostatnie zdarzenia w Hiszpanii i wielki panuie niedostatek. — Barcelona ma bydź d. 25 bombardowana, a Mina chce oddalić się morzem. Do tego przydać potrzeba, iż zaszłe na granicy Hiszpańskiey zaburzenia z powodu uwolnienia uwięzionych za polityczne mniemania nietylko są uśmierzone, ale nawet powiększa się liczba ochotników wchodzących w szeregi Królewskich żołnierzy do tego stopnia, iż chłopcy od 12 do 15 lat zgłaszaią się do Xcia Hohenlohe, dla służenia swoiemu Królowi.

*Z Madrytu d. 21 Sierpnia.*

J. Królewicowska Mość Xiąże An-

gouleme przybył d. 16 b. m. o godzinie 10 z rana w dobrem zdrowiu do Puerto Santa Maria. Od ludu i woyska był z niesłychaną radością przyięty. D. 17 odbył przegląd wszystkich woysk, które pałaią chęcią potykania się z nieprzyiacielem. Poczynione są wielkie przygotowania i rozpocznie się bombardowanie, skoro nie poddadzą się Stany. D. 18 zwołał Xże Jeneralisim wszystkich jenerałow do siebie na radę. Portugaliia wspiera nas wedle możności ammunicyią w Andaluzyi.

Algesiras miasto (nad odnogą Gibraltarską) było d. 14 b. m. razem od morza i lądu bombardowane i kapitulowało. Syn Marszałka Lauriston dowodził woyskami od lądu działaiącemi.

Rodzina Królewska w Kadyxie była do 13 b. m. zdrowa. Odwołuią teraz wiadomość, iakoby Królowa Hiszpańska była przy nadziei.

Xże Infantado i Minister spraw zagranicznych Saez poiechali d. 19 do Puerto Santa Maria.

Na przełożenie Posła Francuzkiego, iż władze każdego miasteczka wydaią paszporty, a ztąd dzieie się nieprzyzwoitość, że rewolucyyne osoby wciskaią się do Francyi, wydał Minister Saez rozkaz, iż na przyszłość władze tylko prowincyionalne wydawać mogą paszporty, ale ich odmawiać maią osobom znanem z rewolucyynych zasad i przywiązania do konstytucyi.

— D. 23. —

Doniesienia nasze z Kadyxu głoszą, iż wszyscy tam sądzą, że wkrótce pokóy nastąpi; podług iednego nawet listu pod d. 15 b. m. Hr. Puebla odebrał od Króla rozkaz udania się przodem do St Lucar, dla poczynienia przygotowań na iego przybycie, zkąd przez Sewillę uda się do Madrytu.

Xże Angouleme za przybyciem do Puerto Sante Maria obeyrzał naypierwey woyska, potem otoczony głównym swoim sztabem czynił rozpoznania. D. 19 posłał Adjutanta swoiego de la Hitte do Kadyxu z listem do Króla. Przyięty był z honorami; ale listu nie chciał nikomu, iak tylko iednemu z jenerałów powierzyć, aby nie dostał się Stanom w ręce. Miał z tego powodu długą rozmowę z Gubernatorem Kadyxu, znanym nam Admirałem Valdes, i list doszedł Króla. —— Co się tycze Stanów, uchwaliły one przed rozeyściem się i ustanowieniem kommissyi, 90 głosami przeciw 16 iż mogą bydź z strony Fransyi przyięte propozycyie. Do roztrzygnienia losu Kadyxu przyłoży się także niemało boiaźń bombardowania, do którego znayduie się wszelka gotowość.

Stan woyska naszego w Andaluzyi znacznie się teraz polepszył. Jenerał Vincent dowodzący pozostałemi w Murcyi woyskami 2go korpusu, postąpił d. 7 b. m. przeciw Kartagenie i odparł z znaczną stratą do twierdzy konstytucyyne woyska, które zrobiły wycieczkę.

Wezwanie konstytucyynych jenerałów przez Ballasterosa do uznania Rejencyi, skutkowało przynaymniey na ich woyskach: pułki Almanza i Santiago, które zostawały pod rozkazami Jenerała Zajas, złączyły się z drugim naszem korpusem. — Molitora główna kwatera znayduie się ciągle w Grenadzie, a Foissac-Latour trzyma osadzone Anduiar i Cordova.

*Z Paryża d. 27 Sierpnia.*

Co się pod Koruną działo, opisuie Jenerał Bourck w swoim rapporcie pod d. 13 Sierpnia iak następuie: W nocy z d. 10 na 11 strzelała osada żywo do woysk naszych, ale szczęściem nie wiele nam szkodziła. Wszelako około główney moiey kwatery wiele domów uszkodzonych zostało, i zapalił się nawet skład tytuniu, ale przecie ogień w krótce ugaszono. O godzinie 8 z rana pokazała się w mieście biała chorągiew i ukrytą drogą zbliżył się do nas posłaniec z propozycyią pokoiu. Lecz konstytucyioniści wielkie kładli warunki: żądali odemnie oświadczenia, że dopełnili swey powinności i byli Królowi Ferdynandowi posłusznemi; chcieli wprawdzie poddać się pod opiekę Xcia Angouleme, ale o Rejencyi Madryckiey słyszeć nie chcieli, i po zezwoleniu na to wszystko oczekiwać po rozstrzygnieniu rzeczy w Kadyxie dalszych Króla rozkazów. Cały wczorayszy dzień (12) zeszedł na umowach. Nakoniec dałem im poznać ostatnie moie postanowienie, że do Koruny wniyść muszę bądź iako przyiaciel lub nieprzyiaciel. — Dziś o godzinie 6 z rana przybył pełnomocnik po odbytey w mieście naradzie. Ugodziłem się z konstytucyionistami, że osada Koruny uda się pod rozkazy Morilla, który trudnić się iey sprawami będzie, i dwóch officerów wyszło do niego, dla uwiadomienia go o tym układzie. Aż do ich powrotu będą kroki nieprzyiacielskie zawieszone, co dla odległości Morilla trwać może 4 do 5dni. Tak więc odstrychnienie się Quirogi od Morilla stało się w swych skutkach daremnem, a oddalenie się iego z Koruny z Wilsonem i innemi wspólnikami wcale oboiętnem. Trudno także, aby ci Panowie w Andaluzyi mogli iaki bohaterski czyn zrobić, zwłaszcza, iż Stany, iak daie się ztąd i owąd słyszeć, nie uczynią do nich żadnego wezwania. Jeżeli Stany, iak niedawno w Baionie głoszono, posłały istotnie konstytucyynym jenerałom w Katalonii rozkaz zaprzestania kroków nieprzyiacielskich, tedy uprzedziły tylko to, coby w krótce samo z siebie nastąpiło. Popiera to nawet wiadomość z inney okolicy: w Zamora przyłączyły się d. 13 do naszego woyska dwa szwadrony, dotąd przeciw nam walczące, pułku Królowey i Rejencyią uznały. Posiłek ten jazdy użytecznym nam bardzo bydź może przy działaniach w Estramadurze; gdyż pokazali się tam znowu konstytucyioniści w znacznieyszey liczbie i z tego nawet powodu, gdy nie zachodzi wątpliwość o poddaniu się Koruny, Jenerał Bourck odebrał rozkaz zostawienia tylko iednego pułku na osadę i posłania brygady Larochejaquelin do Estramadury, sam zaś z zakładem swey dywizyi uda się do Astorga (w prowincyi Leon.) Czyli obecność Bourcka koniecznie iest potrzebną w prowincyi Leon, lub czyli stanowisko iego w Astorga ma związek z przyszłemi działaniami, poźniey okaże się dopiero.

Na giełdzie rozeszła się dziś wiadomość, że Xże Angouleme zaraz po przybyciu pod Kadyx pisał do Króla Ferdynanda, i że z odpisem oczekiwano zakończenia kroków nieprzyiacielskich.

Francuz, bawiący teraz w Sardynii nazwiskiem Preslin de Saint-Croix, za-

pisał urzędownie z własnego maiątku rodzinie pierwszego Francuza, który w woynie Hiszpańskiey polegnie pewną summę.

Na przedmieściu Montmartre założony wczoray został uroczyście pierwszy kamień na kościół Nayświętszey Panny Loretańskiey.

Przez telegraf z Lionu nadeszła tu onegday wiadomość o śmierci Oyca S.

Wybuchły ogień z oświecenia gazem, którego traktier w Palais - Royal pierwszy raz użył, zrządził wielką szkodę.

Dziennik Handlowy wyraża: W Madrycie biegaią rozmaite wieści o zmianie konstytucyi Hiszpańskiey. Utworzone bydź maią dwie izby prawodawcze; wyższa składać się ma z 50 członków, to iest: 10 Biskupów i 40 członków z wyższey szlachty, a niższa z obieranych przez lud członków, do których obierania nie maią iednak należeć Xięża, ani bydź obieranemi. Zresztą zgodził się Król na wszystkie punkta Stanów; iest zupełnie wolny, ale niechce Kadyxu opuścić, poki z Xięciem Angouleme nie nastąpi zupełna umowa, poczem uda się z nim do Madrytu.

P. Blanquier, który iako pełnomocnik związku za Grekami, udał się do Grecyi, powrócił ztamtąd z ważnemi wyiaśnieniami względem rewolucyi Greckiey.

Wczoray w święto Ludwika S. była wielka u dworu gala. Monarcha odbierał powinszowania i rozdał wiele znaków orderu tegoż Swiętego.

— Dnia 29. —

Wysłani od osady Koruny za pozwoleniem Jenerała Bourck officerowie do Jenerała Morilla powrócili, i Koruna kapitulowała. Morillo posłał officera do Rejencyi do Madrytu z urzędowem doniesieniem, iż osada Koruny oddała się pod iego rozkazy i upoważniła go do zawarcia kapitulacyi z Jenerałem Bourck. Jakoż podług nadeszłego wczoray z Baiony telegraficznego doniesienia rzeczona kapitulacyia podpisaną iuż została. Warunki iey są te same, pod któremi przeszedł Morillo. — Kadyx i Barcelona są tylko ieszcze głównemi punktami, na które zwrócona iest uwaga, i może w krótce się poddadzą. — Marszałek Moncey postąpił dnia 22 Sierpnia do Villafranca, przez co Milans i Lobera dostać się nie mogli do Urgel i Figueras. D. 19 uchodził nieprzyiaciel ku Montblanch. Jenerał Rotten w Barcelonie niechcąc napróżno puścić zatrudnienia woyska naszego ściganiem Milansa i Lobera, rozkazał osadzie d. 19 zrobić wycieczkę; lecz ta równie bezskutecznie poszła iak i poprzedzaiące. Nie spodziewał się tego Rotten i zaraz nazaiutrz rozkazał 7000 piechoty, 200 jazdy z 6 działami wyruszyć i uszykować się na placu między bramami Madrona i Nową, i ze wszystkich batteryy potężnie strzelać. Opasuiący nasz korpus oczekuiąc attaku, stanął pod bronią; ale nieprzyiaciel uczynił tylko kilka poruszeń, które okazywały nieiakie chwianie i powrócił Nową bramą do twierdzy.

Przy kapitulacyi Koruny nayważnieyszem zdarzeniem w Hiszpanii iest poddanie się miasta Algesiras, które potwierdziło się urzędownie. Kapitan Lamarant dowodzący okrętem Woiowniczką, nie mógł dla przeciwnego wiatru dopiero d.

13 Sierpnia przybydź do zatoki Algesiras. W rapporcie swoim donosi: że przybył naypierwey pod wyspę Verte, która góruie nad portem. Okręty Woiowniczka i Galatea stanęły o 1500 kroków od lądu; batteryie wyspy strzelały potężnie do nas; ale ogień ich posłużył tylko do oznaczenia dokładnie odległości, od którey bombardowanie nasze skutecznie rozpoczętem bydź może. To nastąpiło nakoniec przy okrzyku: niech żyie Król! i trwało pół-trzeciey godziny, iednakże pomyśleć musieliśmy o innym stanowisku na noc. Przeszło 2000 wystrzałów nastąpiło z naszey strony i musiały wyspę w pyrzynę obrócić. Zakończone w wieczór strzelanie chcieliśmy z zaczęciem dnia ponowić, gdy adjutant Jenerała Lauriston (syna Marszałka) przywiózł wiadomość o wzięciu Algesiras od strony lądu. Ale ważnieyszem było ieszcze opanowanie wyspy Verte, na którą schronili się konstytucyioniści, i gdy zabieraliśmy się do ponowienia attaku, odpłynął wysłaniec i kapitulacyia została z nim zawarta, mocą którey przyrzeczono nam oddać wyspę o godzinie 8 tego rana z wszystkiemi zapasami woiennemi i żywności; osada poszła w woienną niewolą, to iest zaręczaiąc słowem honoru, iż nie będzie ani przeciw Francuzkiemu, ani przeciw Królewsko-Hiszpańskiemu woysku służyć. Strata na obu naszych fregatach wcale nie iest znaczącą; Woiowniczka tylko poniosła wielką szkodę w linach, żaglach i masztach. — Następne nasze uderzenie z strony morza będzie w powiększoney sile przeciw Tariffa wymierzone, przeciw którey działać także od lądu będzie Jenerał Lauriston.

Na giełdzie rozeszła się dziś wieść o zniknieniu faktora wexlowego Sandrier z zalegaiącemi u niego do 8 mill. Fr.

Magistrat Leodyyski uspokoić się ieszcze nie chce względem nowego rozporządzenia Króla co do zachowania serca Kompozytora Gretry.

Biedny wieśniak, niemogący wyżywić siedmiorga swych dzieci i od kilku dni zamiast chlebem, utrzymywał ich życie zbieranem w polu zielskiem, ukradł iednemu z swoich sąsiadów tygiel, sprzedał go, kupił swem dzieciom za to chleba i sam doniosł sądowi o swey kradzierzy. Gdy wytoczyła się sprawa przed sąd przysięgłych, szanowny przestępca (takim go nawet prokurator Królewski nazwał) został od kary uwolniony, i prezes zagaił swoim przykładem dla niego składkę, która wyniosła 54 Fr.

Kardynałowie Clermont-Tonnerre i Fare czynią przygotowania do wyiadu na konklawę do Rzymu.

Mieszkańcy w Rouen zbierali składki, dla zastąpienia kary pieniężney, na którą wydawca dziennika *Nacelle* skazany został.

Sąd Królewski zatwierdził wczoray dwa wyroki policyi karney, przez które odpowiedzialny wydawca dziennika Sternik skazany został: 1) za umieszczenie z gazety Angielskiey *Morning-Chronicle* rzekomego przez wielkie Mocarstwa w Weronie zawartego traktatu o zniesieniu wszystkich konstytucyynych Rządów, na miesięczne więzienie i zapłacenie 2000 Fr. kary pieniężney, i 2) za czynione nad tym traktatem obelżywe uwagi na 14 dni więzienia i zapłacenie 200 Fr. kary pieniężney.

# DODATEK DO N^ro^ 74. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 14 WRZEŚNIA 1823 ROKU W NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

Dnia 11 b. m. obchodzona tu była z zwykłą uroczystością rocznica oddania rozwiniętey Konstytucyi Wolnego Miasta Krakowa przez Kommissarzów Nayiaśnieyszych Trzech Protegujących Monarchów. Z rana zwiastowały ią wystrzały z moździerzów. O godzinie 10 w Kościele Panny Maryi odprawione zostało uroczyste Nabożeństwo. Z południa JW. Prezes dał wielki obiad, na który zaproszeni byli JWW. Rezydenci Trzech NN. Dworów, Naczelnicy Władz Kraiowych i znakomitsi Obywatele, podczas którego spełniano przy huku moździerzów stósowne *Toasty*. Wieczorem na nowych plantacyiach dana była uczta dla ludu, a w wieczór całe Miasto było oświecone, równie iak główna ulica w plantacyiach, a w cyrku ich spalony został faierwerk.

Tegoż dnia z powodu Imienin Nayiaśnieyszego ALEXANDRA, Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego, odprawione zostało uroczyste Nabożeństwo w Kościele Katedralnym, po którym JW. Rezydent Dworu J. C. K. Mci odbierał powinszowania od SENATU i JWW. Rezydentów Dworu Wiedeńskiego i Berlińskiego.

*Z Gracu d. 23 Sierpnia.*

Od niedawnego czasu mamy tu dwóch nowych Gubernatorów. Hr. Aicholt otrzymał dożywotnią pensyią, godny iego następca Hr. Taaffe powołany został na gubernatorstwo królestw Galicyi i Lodomeryi, a teraz iest Hr. Hartig, mąż 35 letni, znawca i poważaiący nauki. Przy znacznym swoim maiątku służył dotąd kraiowi bezpłatnie. — Często zdarza się w Monarchii Austryiackiey, iż maiętni szlachta z pierwszych domów poświęcaią się służbie kraiowey bezpłatnie. Odznaczenie to Austryiackiey szlachty dowodzi razem, iż przenosi zaszczyt poświęcenia się dobru publicznemu nad pieniądze. Gdy Cesarz zachował sobie samemu osadzanie nayważnieyszych urzędów, przyczem zawsze miany iest wzgląd na prawo, sprawiedliwość i zasługi (nie familiyne związki lub zalecenia), przeto nie zachodzi obawa, aby inni urzędnicy żalić się mogli na to cokolwiek wcześnieysze posuwanie bezpłatnie pracuiących na niższych stopniach Mężów wyższego stanu, w nadgrodę patryiotycznego ich poświęcania się usługom publicznym, gdyż wyiąwszy te przypadki, zawsze zachowane iest starszeństwo służby. Widzie nawet można wiele mieyskich synów

przez swoią zręczność, talenta, pilność i wierne urzędowanie wyniesionych na wysokie i ważne w kraiu godności.

*Z Włoch d. 22 Sierpnia.*

N. Król Neapolitański po powrocie do państw swoich pierwszy raz d. 11 b. m. prezydował w radzie stanu. — W Palermo tegorocznie lato względem przeszłego tak mało było ciepłe, iż w przeszłym powysychały wszystkie źródła na Sycylii, a w teraźnieyszem nocne powietrze było wcale chłodne.

Z Rzymu piszą, że Kardynał Consalvi będąc przeszło lat 20 nietylko sługą, ale także zaufanym przyiacielem zmarłego Papieża, okazał w ostatnich chwilach iego życia szczególnieysze do niego przywiązanie, chociaż sam był słaby i dotąd nie wyszedł z niebezpieczeństwa. Oczni świadkowie zapewniaią, iż gdy Oyciec S. przyymował S. Kommunią, omdlał.

*Z Londynu d. 26 Sierpnia.*

W Windsorze pracuią z wielkim pośpiechem, dla przygotowania zamku do pomieszczenia J. Kr Mci w d. 1 Września, gdzie do 1go Listopada zabawi, a zimę przepędzi w Bryghton.

Kapitan Barrelt okrętu Lorda Exmouth pod 44 stopniem 2 liniy północney szerokości i 27 stopniem zachodniey długości schwytał butelkę, w którey znaydowała się kartka z temi słowy: „Wyprawa do północnego bieguna, d. 7 Stycznia 1822. Butelka ta wrzuconą została przez officerów wyprawy do północnego bieguna w północne morze. Okręty stoią przymarzłe pod 5 stopniem na zachód od Mellwilskich wysp. Wszystek na nich lud iest zdrowy.„

W sobotę Viceadmirał Harry Burrard Neale popłynął z P. Nayler na okręcie Ravenge o 78 działach do Portugalii. Ostatni wiezie N. Królowi Portugalskiemu znaki orderu podwiązkowego.

Wczoray nadeszły listy od Posła naszego w Paryżu P. Stuart. — Oprócz wysłanych w przeszłym tygodniu gońców do różnych Dworów, popłynął ieszcze P. Vego z pismem do P. A'Court do Gibraltaru.

Podług ostatnich doniesień z Madrytu Poseł Rejencyi przy Dworze Portugalskim, Hr. Villahermosa, został w swey podróży do Lizbony od woysk wiary, które go eskortowały, złupiony.

Gazeta *Morning-Chronicle* podaie liczbę walczących ieszcze w Hiszpanii woysk za konstytucyią do 130,650 ludzi z których 75,550 znayduie się w twierdzach, a 55,100 ludzi walczyć ieszcze ma w otwartym polu.

Jenerałowa Quiroga żali się (podług gazety *Morning-Chronicle*) na postępowanie względem niey policyi Francuzkiey. W iedney wsi pytano iey się 6 razy o paszport, a prefekt Wannu kazał ią podczas kawy do siebie wołać i powiedział iey, że Kadyx się poddał, i że mąż iey powinien był iak Morillo postępować, &c. Ona odpowiedziała mu: „Dopóki stopa ziemi Hiszpańskiey zostanie konstytucyi posłuszną, Quiroga gotowy iest przelać za nią ostatnią krwi kroplę.„

Ministeryium nasze wysłało nietylko do Mexyku, ale i do Peru kommissarzów, dla rozpoznania, czyli położenie tych kraiów iest takiem, że można uznać ich niepodległość.

— D. 28. —

(Przez Hollandyią.)

Onegday odebraliśmy przez nadzwyczayną sposobność doniesienia z Madrytu do 18. Podług nich Xiąże Angouleme za

przybyciem do Puerto Santa Maria posłał zaraz do Kadyxu z propozycyiami do układów; lecz Stany odpowiedzieć miały, iż nie wniydą w układy, ieżeli Xiąże nie iest upoważniony do wezwania pośrednictwa Anglii.

W Kadyxie znaydować się maią między konstytucyonistami dwa stronnictwa; na czele pierwszego, które słyszeć nie chce o układach z Francuzami, znayduie się P. Arguelles; drugie zaś umiarkowańsze chce za pośrednictwem Anglii układać się z Xciem Angouleme i wysłać miało zaufane osoby do tego Xcia i Ministeryium Angielskiego. Okoliczność ta zpowodowała zapewne Ministeryium nasze do wysłania kilku fregat na morze środziemne, dla zasłonienia własności konstytucyonistów, ieżeliby ta przy rozpoczęciu układów na niebezpieczeństwo wystawioną była.

Konstytucyoniści żalą się na odpadnienie Ballasterosa, który do 20,000 woyska, które ważne czynić mogło usługi, rozproszył i zniweczył.

Gazeta Kadyxka zawiera wyrok N. Króla Hiszpańskiego pod d. 13 Sierpnia, który ogłasza 31 grandów Hiszpańskich, którzy Xciu Angouleme podali adres, za niegodnych imienia Hiszpańskiego, zdrayców oyczyzny, pozbawionych wszelkich godności, praw i maiątków, które iednak ich dziedzicom wrócone zostaną.

Podług listu z Gibraltaru pod d. 1 Sierpnia zabieraią wprawdzie czasami Francuzi statki, które usiłuią się przedrzeć do Kadyxu, ale dostaie ich się tam daleko większa liczba.

*Z Frankfortu d. 27 Sierpnia.*

Ces. Rossyyski nadzwyczayny Poseł i pełnomocny Minister przy Seymie związku Niemieckiego, Baron Anstett, poiechał do Sztuttgardu dla podpisania umowy małżeńskiey między J. Cesarzewicowską Mcią Wielkim Xciem Michałem i Xiężniczką Jmc. Karoliną Wirtembergską.

Podług niedawnego wyrachowania, z Nad Reńskiey Bawaryi wychodzi corocznie do Hessyi 5000 beczek wina, a każda beczka trzyma 1300 butelek.

N. Król Wirtembergski przybył d. 25 b. m. w dobrym stanie zdrowia z Liworna do Friedrichshafen, dokąd Królowa przeciw niemu wyiechała. Tegoż dnia udali się Królestwo Jchmość do Altenhausen, a d. 26 przybyli do zamku Bellevue.

Z Leodyium piszą, że w nocy d. 15 z tamteyszego kościoła S. Wincentego wykradziono wiele kosztowności. Złodzieie ukrywszy się w kościele, zamkniętemi po nieszporach zostali; zabrali srebrną wyzłacaną puszkę, 4 naczynia do S. Oleiu, koronę i berło Matki Boskiey, 8 serc srebrnych, koronę z Dziecięcia Jezus, srebrny globus, złoty krzyż, srebrną koronę S. Genoweffy, srebrną buławę i czapkę S. Rocha i znayduiące się w karbonie bractwa S. Sakramentu pieniądze. Swięte Hostyie leżały rozrzucone poziemi. Policya śledzi ściśło wykradców.

Z Hydra nadeszło do Zurich doniesienie o szczęśliwem tam przybyciu przesłanych 42 skrzyń różney broni i iedney z chirurgicznemi instrumentami.

Z Marselii piszą pod d. 15 b. m. iż kilkanaście Francuzkich i Włoskich okrętów do Odessy przeznaczonych, wrócić się musiały, ponieważ Turcy zamykaią ściśło kanał.

# DONIESIENIA.

*Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. — Z mocy Uchwały Senatu Rządzącego pod dniem 5 b. m. do Nru 2903 zapadłey, do publiczney podaie wiadomości, iż w dniu 18 b. m. o godzinie 10 zrana, w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych odbywać się będzie Licytacyia sprzedarzy 3000 Cetnarów Cynku wagi Berlińskiey w Składzie Rządowym w Jaworznie leżących; Praetium fisci iednego Cetnara Cynku wagi Berlińskiey ustanawia się w kwocie Złp. 43 w monecie Srebrney. Konkurenci Kupna przed Licytacyią złożą Vadium dziesiątey części wartości Cynku odpowiadaiące, zaś po zatwierdzeniu Aktu Licytacyi przez Senat Rządzący Nabywca złoży kaucyią wyrownywaiącą czwartey części Summy za sprzedarz 3000 Cetnarów Cynku wyniknąć maiącey, w którey złożone przez Licytacyią Vadium przyięte mu zostanie. —— Zakupiony Cynk w przeciągu dwóch miesięcy, zaczynaiąc od daty Protokółu Licytacyi Kassie Główney zapłacony i z Jaworzna pod utratą Kaucyi wywieziony bydź będzie winien. — Jnne Warunki sprzedarzy tegoż Cynku chęć kupna maiącym każdego czasu w Wydziale Dochodów udzielone bydź mogą. — W Krakowie d. 10 Września 1823 r.*

X. Bystrzonowski.
Marcisiewicz, Adj: Wyd:

W pobliżu Krakowa w Państwie Woli Justowskiey znaydują się Barany Rasy Hiszpańskiey zdatne do Stada. Sztuka iedna po dwa dukaty srebrem, o raz Byczki Tyrolskie w drugim i trzecim roku za rożną cenę do sprzedania. — Życzący sobie takowych nabydź mogą się każdego czasu w mieyscu powyższym zgłosić. — Wola Justowska dnia 6go Września 1823 r.

W Loteryi Państwa Jwonicz i Dóbr Wrocanka w Galicyi Austryi leżących, pod zaręczeniem Domu Handlowego Wiedeńskiego P. T. Bogsch prowadzoney, wyznaczone są pięć miesięcy, w ktorych kupuiący razem dziesięć Losów, iedenasty Los z liczby piąciu tysięcy Freylosów bezpłatnie dostaie. Kto zatem chce z przeznaczonych Losów bezpłatnych korzystać, ażeby te rychley rozebrane nie zostały, niech się wcześniey przed piącią miesiącami w dziesięć Losów zaopatrzyć stara, bo tem sposobem iedenasty Los bezpłatny może sobie zabezpieczyć, a spóźniaiąc mógłby go całkiem niedostać.

Bielsko-Xiążęca kameralna Dyrekcyia podaie do wiadomości: że w dniu 30tym Października r. b. Cynowa Huta Jan i Kopalnia węgli Karol Seegen w terytoryum Słupów i lesie Brzezińskim, w Kr. Pruskim Szlasku, będą w Xiążęco-Bielskiey Kancellaryi przez Licytacyią na 6 lat każda z osobna, lub razem, gdy kto zechce, w dzierżawę wypuszczonemi. — Życzący tey dzierżawy dowiedzieć się mogą każdego czasu w Xiążęcey Kancellaryi o warunkach. — Zbyteczną byłoby rzeczą zachwalać Publiczności kopalnią Karol Seegen i dobroć iey węgli, gdyż powszechnie znane są i szukane pod nazwiskiem Łaryszowskich. Kopalnia ta dostarczyć rocznie łatwo może do 200,000 szeflów Węgli. — Oddalenie się tylko Zwierzchności z Słupowa, ale nie brak odbytu produktów, spowodowało do rozpisania licytacyi wydzierżawienia tey Huty. — Z Xiążęco-Bielskiey kameralney Dyrekcyi d. 31 Sierpnia 1823 r.

*Ludwik,*
Przełożony Urzędnik.